गौरीगङ्गा राजपत्र

गौरीगङ्गा नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड ५ चौमाला, कैलाली माघ २६ गते बुधवार, २०७८ साल, (संख्या १४)

भाग -१

गौरीगङ्गा राजश्व व्यवस्थापन ऐन, २०७८

<u>प्रस्तावना:</u> गौरीगङ्गा नगरपालिकाको समग्र विकासका लागि आवश्यक पर्ने वित्तीय साधन र स्रोतको प्रबन्ध गर्ने प्रयोजनको निमित्त गौरीगङ्गा नगरपालिकामा कर तथा गैर कर राजस्व लगाउने तथा उठाउने सम्बन्धमा कानुनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

नगर सभाले नेपालको संविधानको धारा २२८ को उपधारा (२) बमोजिम यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद–१

<u>प्रारम्भिक</u>

१. **<u>संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:</u>** (१) यस ऐनको नाम “गौरीगङ्गा राजस्व व्यवस्थापन ऐन, २०७८” रहेको छ ।

(२) यो ऐन नगरपालिका क्षेत्रभर लागू हुनेछ

(३) यस ऐन बमोजिमको कर वा राजस्व बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्ति जहाँसुकै रहे बसेको भए पनि निजको हकमा समेत यो ऐन प्रभावकारी हुनेछ ।

गौरीगंगा राजपत्र

(४) यो ऐन गौरीगङ्गा नगरपालिकाको स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,–

(क) "कम्पनी" भन्नाले प्रचलित नेपालको कानुन बमोजिम संस्थापन भएको कम्पनी सम्झनु पर्छ र सो शब्दले प्रचलित नेपाल कानुनबमोजिम स्थापित सङ्गठित संस्थालाई समेत जनाउँछ ।

(ख) "कर" भन्नाले परिच्छेद ४ बमोजिम लागेको वा लाग्ने कर सम्झनु पर्छ र यो शब्दले सो करको अतिरिक्त यस ऐन तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम सोमा लाग्ने शुल्क वा जरिवानालाई समेत जनाउँछ ।

(ग) "कर अधिकृत" भन्नाले नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्छ र सो शब्दले दफा ७ बमोजिम कर अधिकृतको रूपमा काम गर्न जिम्मेवारी प्राप्त कर्मचारी वा दफा ९ बमोजिम प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतद्वारा प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने नगरपालिकाको अधिकृत कर्मचारीलाई समेत जनाउँछ ।

(घ) "कर एकाइ" भन्नाले नगरपालिकामा कर सम्बन्धी काम, कारबाही र निर्णय गर्ने अख्तियार प्राप्त कार्यपालिकाको कार्यालय अन्तरगतको विभाग/शाखा/उपशाखा, वडा कार्यालय वा राजस्व प्रशासनका निम्ति गठन गरिएको प्रशासनिक एकाइ सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "करदाता" भन्नाले कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कर अधिकृतले करको विवरण बुझाउन सूचना दिएको वा राजस्व समबद्ध अरू कुनै कारबाही प्रक्रिया सुरु गरेको व्यक्तिलाई समेत जनाउँछ ।

(च) "कर निर्धारण" भन्नाले यस ऐन र अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएको व्यक्तिको कर दायित्व निश्चित गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ ।

(छ) "कार्यपालिका" भन्नाले नगर कार्यपालिका सम्झनु पर्छ ।

(ज) "नगरपालिका" भन्नाले गौरीगङ्गा नगरपालिका सम्झनु पर्छ ।

(झ) "गैर कर राजस्व" भन्नाले परिच्छेद –१० बमोजिम लाग्ने वा लागेको राजस्व सम्झनु पर्छ ।

गौरीगङ्गा राजपत्र

(ञ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा कार्यविधि वा विनियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।

(ट) "परिवार" भन्नाले प्राकृतिक व्यक्तिको पति, पत्नी र अंश छुट्टिए वा नछुट्टिएका नाबालिग सन्तान सम्झनु पर्छ ।

(ठ) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८४ बमोजिम नियुक्त नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्छ ।

(ड) "फर्म" भन्नाले प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता भएको वा दर्ता गर्ने प्रक्रियामा रहेको जुनसुकै फर्म सम्झनु पर्छ ।

(ढ) "व्यक्ति" भन्नाले कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएको जुनसुकै व्यक्ति, कम्पनी, फर्म, एवम् सङ्घ संस्था सम्झनु पर्छ ।

(ण) "सभा" भन्नाले नगरपालिकाको सभा सम्झनु पर्छ ।

(त) "संविधान" भन्नाले नेपालको संविधान सम्झनु पर्छ ।

३. <u>व्याख्या:</u> यस ऐनमा परिभाषा गरिएका लवजको सोही अनुसार र अरूको हकमा प्रचलित कानुन व्याख्या सम्बन्धी सङ्घीय ऐन तथा यस ऐनको दफा ४ बमोजिमका सिद्धान्तका आधारमा व्याख्या गरिनेछ ।

परिच्छेद – २

<u>राजस्व सम्बन्धी सामान्य सिद्धान्त, क्षेत्र र आधार</u>

४. <u>राजस्व सम्बन्धी सामान्य सिद्धान्त:</u> (१) कर राजस्व देहायका सिद्धान्तमा आधारित भई लगाइने र उठाइनेछः-

(क) करदाताको कर तिर्न सक्ने क्षमता,

(ख) समानता र न्यायमा आधारित,

(ग) सरलता, पारदर्शिता र मितव्ययिता,

(घ) नागरिक सेवा सुविधामा प्रभावकारिता,

गौरीगंगा राजपत्र

(ङ) कर तिर्ने स्व उत्प्रेरणा ,

(च) कर आधार, करको दर र तिर्ने अवधि र स्थानको सुनिश्चितता,

(छ) भूत प्रभावी असर नपर्ने ।

(ज) राजस्व को दिगो आधार ।

(२) गैर कर राजस्व नगरपालिकाबाट उपलब्ध गराइने सेवा, सुविधा र सहुलियतको लागत, सञ्चालन खर्च र नियमित सेवा प्रवाह गर्न लाग्ने लागतलाई आधार मानी तोकिने र सङ्कलन गरिनेछ ।

५. <u>राजस्वका क्षेत्र र आधारः</u> (१) नगरपालिकाले यस ऐन बमोजिमको कर, जरिवाना, शुल्क (फी), व्याज (हर्जाना) तथा सेवा शुल्क र दस्तुरबाट राजस्व सङ्कलन गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित क्षेत्र र आधार बाहेक प्रचलित कानुन बमोजिम अन्य कर तथा गैर कर राजस्व अधिकार नगरपालिकालाई थप भएको अवस्थामा त्यस्तो राजस्व वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको आधारमा सङ्कलन गरिनेछ ।

परिच्छेद – ३

<u>कर प्रशासन सम्बन्धी व्यवस्था</u>

६. <u>कर प्रशासनः</u> (१) संविधानको व्यवस्था र प्रचलित कानुन अनुरूप आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको कर तथा गैर करको प्रशासन नगरपालिकाले सञ्चालन गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कर प्रशासन चुस्त, दुरुस्त,व्यावसायिक, लागत प्रभावी र प्रभावकारी बनाउन नगरपालिकामा आवश्यकता अनुसार कर एकाइ रहनेछन् ।

७. <u>कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्थाः</u> (१) कर एकाइमा रहने कर्मचारीको व्यवस्थापन नगरपालिकाले स्वीकृत गरेको सङ्गठन तथा व्यवस्थापन बमोजिम हुनेछ ।

(२) कर एकाइमा स्वीकृत दरबन्दीका आधारमा एक वा सोभन्दा बढी तहका कर अधिकृत, कर सहायक तथा सहयोगी कर्मचारीलाई काममा लगाउन सकिनेछ ।

८. <u>कर अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकारः</u> यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख भएका काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त कर अधिकृतको मुख्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

गौरीगंगा राजपत्र

(क) करदाता दर्ता गर्ने,

(ख) करदाताबाट विवरण प्राप्त गर्ने,

(ग) कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गर्ने,

(घ) कर तथा गैर कर राजस्व सङ्कलन गर्ने,

(ङ) कर तथा गैर कर राजस्व चुहावट रोक्न आवश्यक कार्य गर्ने,

(च) करदातामैत्री कार्य वातावरण बनाउन आवश्यक कार्य गर्ने,

(छ) कर सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

(ज) कर सम्बन्धी कानुन र कर प्रशासन सुधारका उपायहरू बारे कार्यपालिकालाई सुझाव दिने,

(झ) राजस्व प्रक्षेपणका लागि सूचना उपलब्ध गराउने,

(ञ) करदाताको खातापाता र हरहिसाब दुरुस्त राख्न लगाउने र बेला बेलामा परीक्षण गर्ने,

(ट) राजस्व सम्बन्धी विवरण तथा अभिलेखहरू सुरक्षित र व्यवस्थित रूपमा राख्ने,

(ठ) राजस्व सुधार योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने,

(ड) स्थानीय राजस्व नीति र करका दर सम्बन्धमा निजी क्षेत्रसँग अन्तरक्रिया गरी सुझाव लिने

(ढ) राजस्व सम्बन्धी अनुगमन गर्ने ।

(ण) राजस्व सम्बन्धी गुनासो सुन्ने ।

(त) राजस्व सम्बन्धी तोकिएका अन्य काम गर्ने ।

९. <u>अधिकार प्रत्यायोजनः</u> (१) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले संविधान र यस ऐन बमोजिम आफूमा रहेको कर तथा गैर कर राजस्व उठाउने अधिकार आफू मातहतको कर एकाइमा कार्यरत कर अधिकृत एवम् सहायक कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(२) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आफूलाई प्राप्त अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने सम्बन्धमा कार्यपालिकाबाट कुनै खास निर्देशन भएकोमा सोही बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

१०. <u>प्रत्यायोजित अधिकार र जिम्मेवारीः</u> (१) यस ऐन बमोजिम प्रत्यायोजन गरिएको अधिकारको जिम्मेवारी अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारीमा नै निहित रहनेछ ।

(२) प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने कर्मचारीले सो अधिकारको प्रयोग गर्दा अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारीप्रति उत्तरदायी रही प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद – ४

<u>कर राजस्व सम्बन्धी व्यवस्था</u>

११. <u>सम्पत्ति करः</u> (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्रको घर र जग्गामा स्थानीय आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा सम्पत्ति कर लगाइनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सम्पत्ति कर लगाउँदा घर र सो घरले चर्चेको जग्गामा सम्पत्ति कर लगाई बाँकी जग्गा र घर नभएको अन्य जग्गामा दफा १२ बमोजिम मालपोत (भूमि कर) लगाइनेछ ।

<u>स्पष्टीकरणः</u> यस दफाको प्रयोजनका लागि "घरले चर्चेको जग्गा" भन्नाले घरले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल र अधिकतम सो क्षेत्रफल बराबरको थप जग्गासम्म सम्झनुपर्छ ।

(३) उपदफा (१) को प्रयोजनका लागि घर र जग्गाको मूल्याङ्कन गर्दा देहायका आधारमा गरिनेछः

(क) घर र जग्गाको आकार, प्रकार, बनावटको अवस्था,

(ख) घर र जग्गाको चलनचल्तीको मूल्य र घरको ह्रास मूल्य,

(ग) घर र जग्गाको व्यापारिक वा आवासीय वा अन्य उपयोगको अवस्था ।

४) उपदफा (१) बमोजिम लगाइने सम्पत्ति करको दर निर्धारण गर्दा नागरिकको जीवनस्तर, आर्थिक स्थिति र कर तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा गर्नुपर्नेछ ।

(५) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि देहायको घर र जग्गामा सम्पत्ति कर लाग्नेछैनः

गौरीगंगा राजपत्र

(क) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेको घर र जग्गा,

(ख) सरकारी अस्पतालको घर र जग्गा,

(ग) गुठीको स्वामित्वमा भएको घर र जग्गा,

(घ) मुनाफाको उद्देश्य नराखी सञ्चालन गरिएको सरकारी शिक्षण संस्था, कम्पनी, समिति, प्राधिकरण, बोर्ड र सरकारी संस्थानको घर र जग्गा,

तर मुनाफाको उद्देश्य रहेका सबै प्रतिष्ठानले सम्पत्ति कर तिर्नु पर्नेछ ।

(ङ) मुनाफाको उद्देश्य नराखी सञ्चालन भएका सङ्घ, संस्थाको घर र जग्गा,

(च) धार्मिक संस्था (मन्दिर, गुम्बा, चर्च, मस्जिद आदि) को घर र जग्गा,

(छ) खानेपानी सङ्कलन पोखरी, विद्युत् गृह, मसानघाट, कब्रिस्तान, कर्वला, मजार, विमानस्थल, बसपार्क, रङ्गशाला, उद्यान, पार्क जस्ता सार्वजनिक उपयोगका स्थलहरू,

(ज) राजदूतावास, कूटनैतिक तथा वाणिज्य नियोगका घर र जग्गा ।

(६) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर जग्गाको अभिलेख प्रत्येक आर्थिक वर्षमा अध्यवधिक गरी राख्नु पर्नेछ ।

(७) सम्पत्तिको मूल्याङ्कनका लागि नगरपालिकाले दक्ष वा विशेषज्ञ सहित बढीमा पाँच सदस्य रहेको सम्पत्ति कर मूल्याङ्कन समिति गठन गर्नेछ र यस्तो समिति गठन नभएको अवस्थामा नगरपालिकाको राजश्व परामर्श समितिले नै मूल्याङ्कन समितिको कार्य गर्नेछ ।

(८) उपदफा (७) बमोजिम गठित समितिको कार्य अवधि तीन वर्षको हुनेछ र समितिले तीन वर्ष अवधिका लागि घर जग्गा मूल्याङ्कनका आधार र दररेटको सुझाव नगरपालिकामा सिफारिस गर्नेछ ।

(९) सम्पत्ति करको प्रयोजनको लागि सम्पत्तिको स्वामित्व देहायको व्यक्तिमा रहेको मानिनेछः

(क) आर्थिक वर्षको पहिलो दिन जुन सम्पत्ति जसको स्वामित्वमा रहेको छ सो सम्पत्ति सोही व्यक्तिको नाममा कायम हुने;

गौरीगंगा राजपत्र

(ख) कुनै सम्पत्ति एकभन्दा बढी व्यक्तिहरूको संयुक्त स्वामित्वमा रहेकोमा स्वामित्व स्पष्ट भएकोमा सोही अनुसार र अन्यथा सबैको बराबर हक कायम हुने;

(१०) करदाताले यस दफा बमोजिमको सम्पत्ति कर वार्षिक रूपमा तिर्नु पर्नेछ ।

१२. भूमीकर (मालपोत): (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र यस ऐन बमोजिम सम्पत्ति कर लाग्ने घर र जग्गा बाहेकको अन्य जग्गामा वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा भूमीकर (मालपोत) लगाउने र उठाउनेछ ।

(२) नगरपालिकाले यस दफा बमोजिमको भूमीकर (मालपोत) र दफा ११ बमोजिमको सम्पत्ति कर एकैसाथ उठाउन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि गुठीको स्वामित्वमा रहेको जग्गा र कूटनीतिक नियोगको नाममा रहेको जग्गामा भूमीकर (मालपोत) लाग्ने छैन ।

(४) करदाताले यस दफा बमोजिमको भूमीकर (मालपोत) वार्षिक रूपमा तिर्नु पर्नेछ ।

(५) नगरपालिकाले प्राकृतिक प्रकोप वा विशेष परिस्थितिको सिर्जना भएको अवस्थामा मात्र स्पष्ट आधार र कारण खोली पुरै वा खास खास क्षेत्र तोकी त्यस्ता क्षेत्रको जग्गाको भूमीकर (मालपोत) बुझाउने म्याद बढाउन सक्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम थप भएको म्यादभित्र भूमीकर (मालपोत) बुझाएकोमा म्यादभित्र बुझाएको मानिनेछ र थप शुल्क एवम् जरिवाना लाग्ने छैन ।

(७) प्राकृतिक प्रकोप वा विशेष परिस्थितिको अवस्थामा कार्यपालिकाले सोको स्पष्ट आधार र कारण खोली प्रभावित सबैले समान सुविधा पाउने गरी भूमीकर (मालपोत) मा छुट वा मिनाहा दिने निर्णय गर्न सक्नेछ ।

(८) उपदफा (७) बमोजिम छुट दिने निर्णय भएकोमा सो निर्णय भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र त्यसको सूचना सभाको बैठक चलेको भए सभाको बैठकमा र बैठक नचलेको भए त्यसपछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेस गरी समर्थन गराउनु पर्नेछ ।

१३. व्यवसाय कर: (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय तथा सेवा सञ्चालन गर्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले आफ्नो व्यवसाय नगरपालिकाले व्यवस्था गरेको कानुन बमोजिम दर्ता गर्नुपर्नेछ ।

गौरीगङ्गा राजपत्र

तर, यो ऐन प्रारम्भ हुनु अगावै नगरपालिकामा दर्ता नगरी सञ्चालन भइरहेका व्यवसाय यो ऐन जारी भएको मितिले छ महिनाभित्र यस ऐन बमोजिम दर्ता गराउन वाधा पर्ने छैन ।

(२) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको व्यापार, व्यवसाय वा सेवाजन्य फर्म वा कम्पनीलाई पुँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारका आधारमा वर्गीकरण गरी वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा व्यवसाय दर्ता र नवीकरण दस्तुर र वार्षिक कारोबारको आधारमा व्यवसाय कर लगाउने र उठाउनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम व्यवसाय दर्ता गरी सोको प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने व्यवसायीले वार्षिक रूपमा कर चुक्ता गरी व्यवसाय नवीकरण गराउनु पर्नेछ ।

(४) एकै व्यक्तिले आफ्नो नाममा एक वा एकै प्रकृतिका व्यवसाय वा शाखा एक वा एकभन्दा बढी स्थानमा सञ्चालन गरेकोमा साठी दिनभित्र सोको जानकारी कर एकाइलाई दिनु पर्नेछ ।

(५) करदाताले व्यवसाय सञ्चालन गर्दा निवेदन साथ पेस गरेका विवरणमा हेरफेर परिवर्तन वा नामसारी गर्नुपर्ने भएमा त्यसको कारण सहित साठी दिनभित्र कर एकाइमा जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

(६) करदाताले यस दफा बमोजिम पेस गरेको विवरण कर अधिकृतले आवश्यक छानबिन गरी अन्यथा देखिए यथार्थ विवरण पेस गर्न तीस दिनको म्याद दिई करदातालाई सूचना दिन सक्नेछ ।

(७) एक पटक व्यवसाय दर्ता भएपछि दर्ता खारेजीको निवेदन नपरेसम्म सो व्यवसाय सञ्चालनमा रहेको मानी कर असुल गरिनेछ ।

(८) कुनै करदाताले व्यवसाय बन्द गर्न चाहेमा यस ऐन बमोजिम लाग्ने कर बुझाई व्यवसाय दर्ता खारेज गर्न निवेदन दिन सक्नेछ ।

१४. <u>घर बहाल कर:</u> (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्तिले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको घर, घरको छत, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, सेड (छप्पर), कारखाना, जग्गा वा पोखरी पुरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा वार्षिक बहाल रकममा घर बहाल कर लगाउने र असुल उपर गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि स्वामित्व कायम नभएको ऐलानी वा पर्ती वा सार्वजनिक जग्गामा बसोबास गर्ने व्यक्तिले आफ्नो घर जग्गा अन्य व्यक्ति वा संस्थालाई बहालमा दिएको वा कुनै जग्गा लिजमा लिई घर बहालमा दिएकोमा समेत नगरपालिकाले यस ऐन बमोजिम घर बहाल कर लगाउनेछ ।

गौरीगंगा राजपत्र

(३) उपदफा (२) बमोजिम बहाल कर तिरेको आधारमा मात्र ऐलानी वा पर्ती वा सार्वजनिक जग्गामा बसोबास गर्ने वा त्यस्तो जग्गाको उपयोग गर्ने व्यक्तिको स्वामित्व कायम भएको मानिने छैन र त्यस्तो जग्गा नेपाल सरकार वा अन्य सरकारी निकायबाट प्रचलित कानुन बमोजिम खाली गर्ने वा संरचना हटाउने कार्यलाई यस ऐन बमोजिम बहाल कर तिरेको कारणले कुनै किसिमले बाधा पारेको मानिनेछैन ।

(४) उपदफा (१) र (२) बमोजिम लगाइने घर बहाल करको दर नगरपालिकाको वार्षिक आर्थिक ऐनमा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(५) घर बहाल करको प्रयोजनको लागि नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घरजग्गाको व्यापारिक महत्त्व र सहरी सेवा सुविधाको विचार गरी घर तथा जग्गाको आकार, प्रकार र बनावट समेतका आधारमा वर्गीकरण गरी बहालको न्यूनतम दर निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(६) यस दफा बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने घर बहाल कर वार्षिक रूपमा बुझाउनु पर्नेछ ।

१५. <u>**जडीबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर:**</u> (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले जडीबुटी, खोटो, कवाडी माल र प्रचलित कानुनले निषेध गरेको जीवजन्तु बाहेकका अन्य जीवजन्तु र यस्ता मृत वा मारिएका जीवजन्तुको हाड, सिङ, प्वाँख, छाला जस्ता वस्तुको व्यावसायिक कारोबार गरेबापत वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा जडीबुटी, कवाडी तथा जीवजन्तु कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

<u>स्पष्टीकरण:</u> यस दफाको प्रयोजनको लागि कारोबार भन्नाले बिक्रेताले जारी गरेको विल वा वीजक वा लेनदेन भएको जनिने प्रमाणलाई सम्झनु पर्छ र नगरपालिकाले कर लगाउँदा त्यस्तो कारोबार लाई आधार मानी कर लगाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका वस्तुको व्यावसायिक कारोबार गर्ने व्यक्ति वा संस्थालाई नगरपालिकाले व्यवसाय इजाजत दिँदा करका सर्त र भुक्तानी विधि समेत तोकी इजाजत दिनेछ ।

१६. <u>**सवारी साधन कर:**</u> (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने टाँगा, रिक्सा, अटो रिक्सा र विद्युतीय रिक्सामा नगरपालिकाले वार्षिक आर्थिक ऐनमा तोकिएको दरमा सवारी साधन कर लगाउने र उठाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नगरपालिकाले लगाउने भनी तोकिएका सवारी साधनहरूको दर्ता, अनुमति, नवीकरण तथा नियमन नगर कानुन बमोजिम हुनेछ ।

(३) यस दफा बमोजिम लगाइएको कर सवारी धनीले वार्षिक रूपमा बुझाउनु पर्नेछ ।

१७. **<u>विज्ञापन कर</u>:**(१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र हुने विज्ञापन र प्रचारप्रसारका लागि राख्न दिने साइनबोर्ड, डिजिटल बोर्ड, ग्लोबोर्ड, स्टल आदिमा स्थानीय आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा विज्ञापन कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

तर, नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य स्थानीय सरकारका तर्फबाट राखेका जनचेतनामूलक विज्ञापनमा यस ऐन बमोजिमको कर लगाइने छैन ।

(२) यस दफा बमोजिमको विज्ञापन सामग्री राख्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले नगरपालिकाबाट पूर्व अनुमति लिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अनुमति पत्र दिँदा सर्वसाधारण जनताको हित सम्बन्धी कुराका अतिरिक्त विज्ञापन राख्न पाउने अवधि, नवीकरण गर्नुपर्ने समय, नवीकरण नगरेमा लाग्ने शुल्क, जरिवाना, सौन्दर्य बिगार्न नहुने कुरा, सामग्रीको भाषिक शुद्धता र शालीनता जस्ता सर्त निश्चित गरिएको हुनु पर्नेछ ।

(४) कुनै कम्पनी, फर्म, एजेन्सी, सङ्घ संस्था वा व्यक्तिले अरू कसैले प्रायोजन गरेको सूचना पाटी वा होर्डिङ बोर्ड राखेमा यस दफा बमोजिमको विज्ञापन कर सम्बन्धित प्रायोजकबाट असुल गरी कर एकाइ वा सो एकाइले तोकेको बैङ्क खातामा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

(५) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकार वा सरकारी सङ्घ संस्थाका जग्गा वा सम्पत्तिमा राखिने विज्ञापन सामग्रीमा कर लगाउँदा सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्नुपर्नेछ ।

(६) व्यापारिक वा व्यावसायिक प्रयोजनका लागि राखिएका विज्ञापनमा लागेको करमा छुट वा मिनाहा हुने छैन।

(७) यस दफा बमोजिम नगरपालिकाले उठाएको विज्ञापन कर बापतको रकम स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा गरी प्रचलित कानुन बमोजिम प्रदेश सरकारसँग बाँडफाँट गरिनेछ ।

१८. **<u>मनोरञ्जन कर</u>:**(१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र प्रदेश कानुनले तोके बमोजिम मनोरञ्जन कर लगाई असुल उपर गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम असुल गरेको मनोरञ्जन करको रकम नगरपालिकाको स्थानीय विभाज्य कोषमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(३) यस दफा बमोजिम स्थानीय विभाज्य कोषमा दाखिला भएको कर रकम प्रचलित कानुन बमोजिम प्रदेश सरकारसँग बाँडफाँट गरिनेछ ।

गौरीगङ्गा राजपत्र

१९. <u>घर जग्गा रजिस्ट्रेसन शुल्कः</u> (१) नगरपालिकाले प्रदेश कानुनले तोके बमोजिम घर जग्गा रजिस्ट्रेसन शुल्क लगाउने र उठाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको शुल्क उठाउन नगरपालिकामा साधन, स्रोत, जनशक्ति, प्रविधि र कार्यालय व्यवस्थापन नभएसम्मका लागि कर उठाउने व्यवस्था नेपाल सरकारले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम उठेको रकम प्रचलित कानुन बमोजिम स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा गरी प्रदेश सरकारसँग बाँडफाँट गरिनेछ ।

परिच्छेद – ५

<u>करदाता दर्ता र विवरण दाखिला सम्बन्धी व्यवस्था</u>

२०. <u>करदाताको पहिचान तथा दर्ताः</u> (१) कर एकाइले आफ्नो क्षेत्रभित्र यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने व्यक्ति वा करदाताको पहिचान गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम करदाताको पहिचान गर्दा व्यक्ति वा करदाताको नाममा रहेको सम्पत्ति, निजले गरेको कारोबार र कर एकाइलाई कुनै स्रोतबाट प्राप्त सूचना एवम् सो एकाइले छानबिन गर्दा प्राप्त भएका तथ्य समेतका आधारमा गरिनेछ ।

(३) कर एकाइले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताको विवरण खुलाई करदाता दर्ता गरी प्रत्येक करदातालाई निश्चित पहिचान नम्बर प्रदान गरी व्यक्तिगत अभिलेखमा दर्ता गरी राख्नु पर्नेछ । कुनै करदाताले नेपाल सरकारका निकाय वा प्रादेशिक निकायबाट स्थायी करदाता परिचयपत्र लिएको भएमा सो समेत अद्यावधिक गराइ राख्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम करदाताको पहिचान नम्बर प्रदान गर्दा करदाताले नगरपालिकालाई प्रचलित कानुन बमोजिम तिर्नु बुझाउनु पर्ने सबै करको लागि एउटै करदाता पहिचान नम्बर कायम गर्ने व्यवस्था मिलाउन सकिनेछ ।

(५) नगरपालिकाबाट करदाता पहिचान नम्बर प्राप्त गरेका करदाताले कर सम्बन्धी कारोबार गर्दा सोही करदाता पहिचान नम्बर वा स्थायी लेखा नम्बरको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

२१. <u>करदाताको दायित्वः</u> यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताको दायित्व देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) आफूलाई करदाताको रूपमा दर्ता गराउने,

गौरीगङ्गा राजपत्र

(ख) निर्धारित समयमा कर विवरण पेस गर्ने,

(ग) निर्धारित समयमा कर दाखिला गर्ने,

(घ) यस ऐन बमोजिम कुनै शुल्क, जरिवाना वा व्याज बुझाउनु पर्ने भए समयमा बुझाउने,

(ङ) करको हिसाब किताब र अभिलेख दुरुस्त राख्ने,

(च) कर अधिकृतले मागेको सूचना एवम् तथ्याङ्क समयमा नै उपलब्ध गराउने,

(छ) कर सङ्कलन कार्यमा नगरपालिका र सम्बन्धित कर एकाइलाई सहयोग गर्ने ।

२२. <u>करदाताको अधिकारः</u> (१) यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताको देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछः

क) सम्मानपूर्वक व्यवहार पाउने अधिकार,

(ख) प्रचलित कानुन बमोजिम कर सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने अधिकार,

(ग) कर सम्बन्धी विषयमा प्रमाण पेस गर्ने मौका प्राप्त गर्ने अधिकार,

(घ) कर पुनरावलोकनको निम्ति अनुरोध गर्ने अधिकार

(ङ) प्रतिरक्षाको लागि कानुन व्यवसायी वा लेखा परीक्षक नियुक्त गर्ने अधिकार,

(च) यस ऐनमा उल्लेख भए बाहेक करदाताको कर सम्बन्धी सूचना, तथ्याङ्क र विवरणको गोपनीयता अनतिक्रमणीय हुने अधिकार ।

(२) करदाताले उपदफा (१) बमोजिमको अधिकारको दाबी गर्न आफ्नो दायित्व पूरा गरेको हुनुपर्नेछ ।

२३. <u>करदाताको प्रतिनिधित्वः</u> (१) करदाताको प्रतिनिधित्व करदाताको परिवारको उमेर पुगेको सदस्य, माथवर व्यक्ति वा निजको कानुन व्यवसायी वा लेखापाल वा लेखा परीक्षक वा निजले लिखित रूपमा अख्तियारी दिई पठाएको उमेर पुगेको वारेसले गर्न सक्नेछ ।

<u>स्पष्टीकरणः</u> यस दफाको प्रयोजनको लागि उमेर पुगेको भन्नाले अठार वर्ष उमेर पुगेको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिनिधित्व गर्न सक्ने व्यक्तिका तर्फबाट गरिएका काम कारबाही करदाता स्वयंले गरेको मानिनेछ ।

२४. <u>विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्ने:</u> (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्तिले कर विवरण नबुझाएमा वा विवरण दाखिला गर्दा ब्यहोरा फरक पारी दाखिला गरेको भनी शङ्का गर्न सकिने आधार र कारण भएमा कर अधिकृतले आधार र कारण खोली कर विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आदेश प्राप्त भएमा सम्बन्धित व्यक्तिले सो आदेश प्राप्त भएको मितिले तीस दिनभित्र कर एकाइमा विवरण दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको म्यादभित्र विवरण दाखिला गर्न नसक्ने सम्बन्धित व्यक्तिले आधार र कारण खोली समयावधि थपको लागि निवेदन दिएमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले औचित्य हेरी तीस दिनसम्मको समयावधि थप दिन सक्नेछ ।

२५. <u>विवरण सच्याउन सकिने:</u> (१) यस परिच्छेद बमोजिमको विवरण दाखिला भइसकेपछि कुनै तथ्य सम्बन्धी वा गणितीय भूल भएको भन्ने लागेमा करदाताले सो सम्बन्धी तथ्य वा प्रमाण संलग्न गरी पहिलो विवरण दाखिला गरेको मितिले तीन महिनाभित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष निवेदन पेस गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पर्न आएको निवेदन उपर प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक जाँचबुझ गर्न लगाई ब्यहोरा मनासिब भएको ठहर गरेको अवस्थामा तीस दिनभित्र विवरण सच्याउने अनुमति दिन सक्नेछ ।

परिच्छेद – ६

<u>कर दाखिला,कर फिर्ता र समायोजन सम्बन्धी व्यवस्था</u>

२६. <u>कर दाखिला गर्नुपर्ने:</u> यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर सम्बन्धित परिच्छेदहरूमा समय उल्लेख गरिएकोमा सोही समय सीमाभित्र र समय उल्लेख नभएको हकमा प्रत्येक आर्थिक वर्षको आषाढ मसान्तभित्र कर एकाइमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

२७. <u>कर दाखिलाको निस्सा दिनु पर्ने:</u> करदाताले यस ऐन बमोजिम बुझाउनु पर्ने कर वा गैर कर राजस्व वा अन्य रकम बुझिलिए पछि त्यस्तो राजस्व बुझ्ने कर्मचारीले करदातालाई तत्काल त्यसको निस्सा दिनु पर्नेछ ।

गौरीगङ्गा राजपत्र

२८. <u>कर फिर्ता सम्बन्धी व्यवस्थाः</u> (१) करदाताले यस ऐन बमोजिम कर बुझाउँदा तिर्नुपर्ने भन्दा बढी कर दाखिला गरेकोमा सो कर रकम फिर्ता माग गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर फिर्ताको लागि परेको निवेदनको ब्यहोरा साँचो ठहरिएमा कर अधिकृतले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको स्वीकृति लिई निवेदन परेको ३० दिन भित्र माग बमोजिम कर फिर्ता वा समायोजन गरी दिनु पर्नेछ ।

२९. <u>कर समायोजन सम्बन्धी व्यवस्थाः</u> (१) करदाताले दफा २८ बमोजिम फिर्ता पाउने ठहरिएको रकम दाखिला गर्नुपर्ने कर रकममा समायोजन गर्न कर अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त हुन आएको निवेदनको ब्यहोरा साँचो देखिएमा कर अधिकृतले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको स्वीकृति लिई निवेदन प्राप्त भएको तीस दिनभित्र माग बमोजिम कर रकम समायोजन गर्ने आदेश दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद – ७

<u>कर परीक्षण, कर निर्धारण र कर सङ्कलन सम्बन्धी व्यवस्था</u>

३०. <u>कर परीक्षण र कर निर्धारणः</u> (१) यस ऐन बमोजिम करदाताले विवरण पेस नगरेको वा पेस गरेको विवरणमा देहायका मध्ये सबै वा कुनै कार्य भए गरेको देखिएमा कर अधिकृतबाट कर परीक्षण गरी कर निर्धारण गरिनेछः

(क) खातापाता, हरहिसाब वा अभिलेख दुरुस्त नदेखिएमा,

(ख) गलत वा झुटो कागजात र विवरण पेस गरिएको देखिएमा,

(ग) कारोबारको विवरण यथार्थ देखाएको भनी विश्वास गर्न सकिने मनासिब कारण नदेखिएमा,

(घ) कारोबारका आधारमा करको दायित्व कम देखाएमा,

(ङ) करको दर फरक पारेमा,

(च) कानुन बमोजिम कर छुट वा मिनाहा हुन नसक्ने स्थितिमा पनि सोको दाबी गरेमा ।

गौरीगङ्गा राजपत्र

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिएमा कर अधिकृतले करदातालाई सो को आधार र कारण खुलाई आफ्नो स्पष्टीकरण पेस गर्न तीस दिनको सूचना दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सूचना प्राप्त भएकोमा करदाताले सूचनामा तोकिएको म्यादभित्र आफ्नो स्पष्टीकरण पेस गर्नु पर्नेछ ।

(४) कर अधिकृतले उपदफा (३) बमोजिम तोकिएको म्यादभित्र स्पष्टीकरण पेस गरेकोमा सो समेतलाई आधार मानी तथा स्पष्टीकरण पेस नगरेको अवस्थामा प्रचलित कानुन बमोजिम कर निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

३०. <u>कर निर्धारणको सूचना:</u> (१) यस ऐन बमोजिम कर निर्धारण भएकोमा बुझाउनु पर्ने कर रकम बारे करदातालाई कर निर्धारणको सूचना दिनु पर्नेछ र यस्तो सूचना विजक जारी गरी वा पत्र मार्फत वा इमेल वा एसएमएसबाट दिन सकिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारणको सूचना प्राप्त भएपछि करदाताले सो सूचनामा उल्लिखित समय सीमाभित्र कर दाखिला गर्नु पर्नेछ र समयभन्दा पहिले कर दाखिला गर्ने करदातालाई वार्षिक आर्थिक ऐनमा तोकिए बमोजिमको छुट वा सहुलियत दिन सकिनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको सूचना अनुसार बुझाउनु पर्ने कर बापतको रकम करदाताले नगदै कर एकाइमा दाखिला गर्न वा नगरपालिकाले तोकेको बैङ्क खातामा दाखिला गरेको अवस्थामा सोको बैङ्क दाखिला भौचर यथाशीघ्र कर एकाइमा बुझाउनु पर्नेछ ।

३१. <u>कर सङ्कलन सम्बन्धी व्यबस्था:</u> (१) यस ऐन बमोजिम असुल उपर गर्नुपर्ने कर तथा गैर कर राजस्व बापतको रकम करदाताले यस ऐनमा तोकिएको अवधिमा दाखिला नगरेमा कर अधिकृतले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको पूर्व स्वीकृति लिई देहायको एक वा एकभन्दा बढी तरीका अपनाई कर असुल गर्न सक्नेछ:

(क) करदातालाई फिर्ता गर्नुपर्ने कुनै रकम भए त्यसमा कट्टी गरेर,

(ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार वा सरकारी स्वामित्वका सङ्घ संस्थाबाट करदाताले पाउने रकमबाट कट्टी गर्न लगाएर,

(ग) बैङ्क वा वित्तीय संस्थामा रहेको करदाताको रकमबाट कट्टी गर्न लगाएर,

(घ) करदाताको कारोबार रोक्का गरेर,

गौरीगङ्गा राजपत्र

(ङ) करदाताको चल तथा अचल सम्पत्ति दाबी वा कब्जा गरेर,

(च) करदाताको सम्पत्ति एकै पटक वा पटक पटक गरी तोकिए बमोजिम लिलाम बिक्री गरेर ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम लिलामको कारबाही सुरु भएपछि सो कारबाही समाप्त हुनु पूर्व नै करदाताले कर दाखिला गर्न ल्याएमा बुझाउन बाँकी कर रकमको थप पाँच प्रतिशत जरिवाना सहित कर असुल उपर गरी लिलाम सम्बन्धी कारबाही अन्त्य गर्न सकिनेछ ।

(३) लिलामबाट प्राप्त रकम करदाताले तिर्नुपर्ने कर रकमभन्दा बढी भएमा बढी भए जति रकम तीस दिनभित्र सम्बन्धित करदातालाई फिर्ता दिनुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम रकम फिर्ता गर्दा निजले उपलब्ध गराएको बैङ्क खातामा जम्मा गरिदिनु पर्नेछ ।

३२. <u>किस्ताबन्दीमा कर असूली:</u> कुनै खास करदातालाई विशेष परिस्थितिमा तोकिएको समय भित्र कर तिर्न नसक्ने अवस्था सिर्जना भई सो कुराको निवेदन गर्न आएमा कर अधिकृतले जाँचबुझ गर्दा कारण मनासिब देखिएमा पर्चा खडा गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको आदेश अनुरूप बढीमा एक वर्ष भित्र तीन किस्तासम्ममा कर दाखिला गर्न आदेश दिन सकिनेछ ।

परिच्छेद – ८

<u>शुल्क र जरिमाना सम्बन्धी व्यवस्था</u>

३३. <u>शुल्क बुझाउनु पर्ने :</u> कुनै पनि सेवाग्राहीले सेवा लिनु पूर्व तोकिएको शुल्क बुझाउनु पर्नेछ ।

३४. <u>जरिवाना लाग्ने:</u> (१) नगरपालिकाको स्वीकृति बेगर स्थानीय/सहरी सुव्यवस्थामा प्रतिकूल असर पर्ने गरी कानुन विपरीत सडक/सडक पेटी अतिक्रमण गर्ने, आवागमनमा अवरोध गर्ने, निर्माण सामग्री सडक वा सार्वजनिक स्थलमा जथाभाबी थुपार्ने, वायु तथा ध्वनि प्रदूषण गर्ने, जथाभाबी फोहोर मैला निष्कासन गर्ने जस्ता कार्य गर्ने गराउने र स्थानीय कानुन विपरीत अन्य कार्य गर्ने व्यक्तिलाई वार्षिक आर्थिक ऐनमा तोकिए बमोजिमको जरिवाना लगाई असुल उपर गरिनेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिम अभिलेख राख्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताले आफ्नो अभिलेख नराखेमा रु एक हजार, सो विवरण करदाताले समयमा विवरण दाखिला नगरेमा रु एक हजार र कुनै करदाताले कर छल्ने नियत लिई झुट्टा वा अधुरो विवरण दाखिला गरेमा रु पाँच हजार जरिवाना लाग्नेछ ।

गौरीगंगा राजपत्र

परिच्छेद – ९

प्रशासकीय पुनरावलोकन र पुनरावेदन

३५. प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्नेः यस ऐन बमोजिमका देहायको निर्णय उपर प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्नेछः

(क) कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारण सम्बन्धी निर्णय उपर,

(ख) यस ऐनबमोजिम लाग्ने वा लागेको कर र गैर कर राजस्व तथा अन्य दस्तुर, शुल्क, जरिवाना सम्बन्धी निर्णय उपर ।

३६. प्रशासकीय पुनरावलोकनको प्रक्रियाः (१) यस ऐन बमोजिमको कर निर्धारणको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने करदाताले सो निर्णय भएको मितिले तीस दिनभित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि परेको निवेदन उपर तीस कार्य दिन भित्र कारबाही र किनारा गर्नुपर्नेछ ।

(३) यस दफा बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिने व्यक्तिले विवादित बाँकी करको पचास प्रतिशत रकम धरौटी नगदै राख्नुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम राखिएको धरौटी पुनरावलोकन प्रक्रिया समाप्त भएपछि तिर्नुपर्ने करमा समायोजन हुने र तिर्न नपर्ने भएमा सम्बन्धित करदातालाई फिर्ता दिइनेछ ।

३७. उजुरी नलाग्नेः यस ऐन बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकन गर्न सकिने विषयमा त्यस्तो पुनरावलोकन नभई कुनै अदालतमा कुनै उजुर बाजूर लाग्ने छैन ।

३८. पुनरावेदन दिन सक्नेः प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय भएकोमा सो मितिले र प्रशासकीय पुनरावलोकन नहुने कारण सहित जानकारी भएको मितिले साठी दिनभित्र चित्त नबुझ्ने पक्षले प्रचलित कानुन बमोजिम पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

गौरीगंगा राजपत्र

परिच्छेद – १०

गैर कर राजस्व

३९. <u>सेवा शुल्क तथा दस्तुरः</u> (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका स्थानीय पर्यटनजन्य, मनोरञ्जन तथा साहसिक खेलकुद सम्बन्धी अनुसूची १ मा उल्लिखित सेवा वा व्यवसायमा वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा सेवा शुल्क लगाइ असुल उपर गर्नेछ ।

तर, सीमा नदी वा अर्को नगरपालिकाको क्षेत्रलाई समेटेर सञ्चालन हुने सेवा वा व्यवसायमा सेवा शुल्क लगाउँदा सम्बन्धित नगरपालिका बिच समन्वय गरी एकल वा संयुक्त रूपमा सेवा शुल्क लगाउन सकिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सेवा शुल्क सेवा सञ्चालकले प्रवेश टिकटमा नै समावेश गरी सङ्कलन गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सङ्कलन गरेको शुल्क सङ्कलन गरेको अर्को महिनाको सात गतेभित्र विवरण साथ कर एकाइमा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

(४) नगरपालिकाले निर्माण वा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पूर्वाधार वा उपलब्ध गराइएको अनुसूची २ मा उल्लिखित कुनै सेवा उपयोग गरे बापत सम्बन्धित सेवाग्राहीलाई वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा सेवा शुल्क र दस्तुर लगाई असुल उपर गरिनेछ ।

तर, धार्मिक महत्त्वका सम्पदामा प्रवेश गर्दा नेपाली नागरिकलाई यस प्रकरण बमोजिमको शुल्क लिइने छैन ।

(५) नगरपालिकाले अनुसूची ३ मा उल्लिखित व्यवसाय वा संस्थाको दर्ता, अनुमति, नवीकरण तथा नियमन जस्ता कार्यमा वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा सेवा शुल्क एवं दस्तुर लगाउने र उठाउनेछ ।

४०. <u>पर्यटन शुल्कः</u> (१) नगरपालिका आफैले निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरेको पर्यटकीय स्थल, पर्यटन व्यवसाय र पर्यटकीय क्रियाकलापमा वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा पर्यटन शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पर्यटन शुल्कको दर निर्धारण गर्दा पर्यटकीय क्षेत्रमा उपलब्ध गराएको सेवाको लागत, सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई आधार मान्नु पर्नेछ ।

गौरीगंगा राजपत्र

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि नगरपालिका क्षेत्रभित्र पर्यटक प्रवेश गरेको आधारमा मात्र पर्यटन शुल्क लगाइने छैन ।

४१. <u>सवारी साधन पार्किङ शुल्क:</u>(१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र तोकेको पार्किङ्गस्थलमा सवारी साधनलाई पार्किङ सुविधा उपलब्ध गराएबापत पार्किङ गरेको समयको आधारमा वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा पार्किङ शुल्क लगाइने र असुल उपर गरिनेछ ।

तर, राजमार्ग तथा सहायक राजमार्गको सडक अधिकार क्षेत्रभित्र यस दफा बमोजिम सवारी पार्किङ गराइने र शुल्क लगाइने छैन ।

(२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिम तोकेको स्थान बाहेक अन्य स्थानमा सवारी पार्किङ गर्न रोक लगाउन सक्नेछ ।

(३) नगरपालिकाले सवारी पार्किङ क्षेत्र निर्धारण गर्दा सवारी आवागमनमा बाधा नपुग्ने गरी स्थानीय ट्राफिक प्रहरीको एकाइसँग समन्वय गरी निर्धारण गर्नु पर्नेछ।

४२. <u>विक्री तथा शुल्क:</u>(१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको खोलानाला वा अन्य सार्वजनिक स्थलबाट वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा उत्पादन हुने , ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तुहरू वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा विक्री गर्न सक्नेछ ।

(२) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र प्रचलित कानुन बमोजिम स्वीकृति लिई निजी स्वामित्वको जग्गामा सञ्चालित खानीबाट वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन वा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणले तोकेको परिमाणमा गरिने ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा तथा माटोजन्य वस्तुको उत्खनन, सङ्कलन वा विक्रीमा वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा उत्खनन तथा सङ्कलन शुल्क लगाउनेछ ।

(३) नगरपालिकाले वन कार्यालयको अधिकार क्षेत्रको बाहेक आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेका काठ, दाउरा, जरा जुरी, दहत्तर बहत्तर आदिको विक्री गर्न सक्नेछ ।

(४) नगरपालिकाले आफ्नो स्वामित्वमा रहेका प्रयोगमा नआउने पुराना र काम नलाग्ने वस्तु, उपकरण तथा सामानहरू कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम लिलाम विक्री गर्न सक्नेछ ।

(५) नगरपालिकाले नागरिकको सुविधाको लागि विभिन्न फाराम, पुस्तक, नक्सा वा अन्य जन उपयोगी सेवाहरू वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा विक्री गर्न सक्नेछ ।

गौरीगङ्गा राजपत्र

(६) यस दफा बमोजिम विक्री तथा शुल्क बापत प्राप्त रकम नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्नेछ ।

४३. <u>बहाल विटौरी शुल्कः</u> (१) नगरपालिकाले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको वा आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको पोखरी, ताल तलैया, पार्क, हाटबजार, प्रदर्शनी स्थल वा मेला वा जात्रामा अस्थायी अनुमति दिएका घर पसल तथा सार्वजनिक, पर्ती वा ऐलानी जग्गामा बनेका संरचनाको उपयोग बापत वार्षिक आर्थिक ऐनले तोकेको दरमा बहाल विटौरी शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आफ्नो स्वामित्वमा रहेको वा आफुले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको पोखरी, ताल तलैया, पार्क, हाटबजार, प्रदर्शनी स्थल बहाल विटौरीमा दिंदा अवधि तोकी सर्त सहित सम्झौता गरी दिनु पर्नेछ ।

(३) यस दफा बमोजिम नगरपालिकालाई बहाल विटौरी शुल्क बुझाएकै आधारमा मात्र सार्वजनिक, पर्ती वा ऐलानी जग्गामा बनेका घर जग्गा वा सम्पत्ति उपर सोको उपयोग गर्ने व्यक्तिको कुनै किसिमले स्वामित्व कायम भएको मानिनेछैन र नगरपालिका वा प्रचलित कानुन बमोजिम अधिकार प्राप्त निकायले त्यस्तो घर जग्गा वा सम्पत्ति जुनसुकै बखत खाली गर्ने आदेश दिन यस व्यवस्थाले बाधा पुराएको मानिनेछैन ।

४४. <u>सामुदायिक वनबाट आय प्राप्त गर्नेः</u> (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार उपयोग तथा विक्री सम्बन्धी आफ्नो वार्षिक कार्य योजना बनाई नगरपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम वन पैदावारको विक्री बापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम सामुदायिक बनले नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

४५. <u>छुट वा मिनाहाः</u> (१) नगरपालिकाले यस ऐन बमोजिम लिने गैर कर राजस्वमा सामान्यतया कुनै किसिमको छुट सहुलियत वा मिनाहा दिइने छैन ।

तर प्राकृतिक विपद् वा यस्तै विशेष अवस्थामा यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेको गैर कर राजस्वमा आधार र कारण खुलाई कार्यपालिकाको निर्णयको आधारमा आंशिक वा पूर्ण रूपमा छुट दिन वा मिनाहा गर्न यस व्यवस्थाले बाधा परेको मानिने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको छुट वा मिनाहा दिंदा समान अवस्थाका सबै करदातालाई समान व्यवहार गरिनेछ ।

गौरीगङ्गा राजपत्र

(३) उपदफा (१) बमोजिम गैर कर राजस्व छुट वा मिनाहा दिएको विवरण सभाको बैठक चलेको समयमा सभामा र सभाको बैठक नचलेको समयमा त्यसपछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेस गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद –११

समन्वय सम्बन्धी व्यवस्था

४६. नेपाल सरकारसँग समन्वयः (१) नगरपालिकाले सङ्घीय कानुन वा यस ऐन बमोजिम असुल उपर गर्नुपर्ने कर वा गैर कर राजस्व असुल गर्न एक द्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको एक द्वार प्रणाली अपनाउन नगरपालिका वा सोको अधिकार प्राप्त अधिकारी वा कर अधिकृतले नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार दिएको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(३) नगरपालिकाले संविधानको साझा सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैर कर राजस्वका आधार र दर वा करको प्रशासनसँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकारसँग समन्वय गइनुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तरगत समन्वय गरी टुङ्गोमा पुऱ्याएको विषय यस ऐनमा परे सरह मानिने छ र ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि सोहीअनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।

४७. प्रदेश सकारसँग समन्वयः (१) नगरपालिकाले प्रदेश कानुन वा यस ऐन बमोजिम असुल उपर गर्नुपर्ने कर वा गैर कर राजस्व असुल गर्न एक द्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको एक द्वार प्रणाली अपनाउन नगरपालिका वा सोको अधिकार प्राप्त अधिकारी वा कर अधिकृतले प्रदेश सरकार वा प्रदेश सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार दिएको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(३) नगरपालिकाले संविधानको साझा सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैर कर राजस्वका आधार र दर वा कर प्रशासनसँग सम्बन्धित विषयमा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गर्नुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तरगत समन्वय गरिएका विषयहरू यस ऐनमा परे सरह मानिनेछ र ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि सोहीअनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।

गौरीगंगा राजपत्र

४८. <u>केन्द्रीय बैङ्कसँग समन्वयः</u> नगरपालिकाले कर र गैर कर राजस्वको सङ्कलन, बाँडफाँट र कारोबारका सम्बन्धमा नेपाल राष्ट्र बैङ्कसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

४९. <u>अन्य निकाय, कार्यालय र संघसंस्थासँग समन्वयः</u> (१) नगरपालिका वा अधिकार प्राप्त अधिकारीले कर तथा गैर कर राजस्वसँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार अन्तरगतका सरकारी निकाय, बैङ्क वा सङ्घसंस्थासँग आवश्यक समन्वय गर्न सक्नेछ ।

(२) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारले कुनै परियोजना वा विकास कार्यका लागि खास खास सामग्री वाकारोवारमा कर नलाग्ने व्यवस्था गरेकोमा नगरपालिकाले तत् तत् निकायसँग समन्वय गरी कर छुट सम्बन्धी व्यवस्थाको पालना गर्ने गराउनेछ ।

परिच्छेद –१२

<u>विविध</u>

५०. <u>सरोकारवालासँग परामर्श गर्नुपर्ने</u> (१) नगरपालिकाले राजस्व सम्बन्धी नीति, कानुन र दर नयाँ प्रस्ताव गर्नु पर्दा सरोकारवालासँग आवश्यक परामर्श गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परामर्श गर्दा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ६५ बमोजिम गठित स्थानीय राजस्व परामर्श समिति मार्फत गर्नु पर्नेछ ।

५१. <u>सूचना सार्वजनिक गर्नुपर्नेः</u> (१) यस ऐन बमोजिम नगरपालिकाले लगाएको कर र गैर कर राजस्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर सम्बन्धी सूचना सर्वसाधारणको जानकारीका लागि स्थानीय राजपत्र र अन्य उपयुक्त माध्यमबाट समेत सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

(२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिमका कर, राजस्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेरका विषयलाई आफ्नो वेबसाइटमा समेत राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(३) नगरपालिकाले कर र गैर कर राजस्वका दर र सोमा भएको हेरफेर सम्बन्धी विवरण नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरूमा समेत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

५२. <u>प्रगतिशील कर प्रणाली अवलम्बन गरिने:</u> नगरपालिकाले यस ऐन बमोजिम लगाउने करको दर निर्धारण गर्दा गरिब तथा विपन्न वर्गलाई कम बोझ पर्ने गरी प्रगतिशील कर प्रणाली अवलम्बन गर्नुपर्नेछ ।

गौरीगङ्गा राजपत्र

५३. <u>अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुने:</u> यस ऐनको प्रयोजनको लागि नगरपालिकाको अधिकार प्राप्त अधिकारीले सम्बन्धित व्यक्तिलाई झिकाउने, बयान, गराउने, प्रमाण बुझ्ने र लिखतहरू पेस गर्न लगाउने सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानुन बमोजिम अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ ।

५४. <u>विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गर्न सक्ने:</u> यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि नगरपालिकाले करदातालाई सूचना दिने, करदाताले आफ्नो विवरण र प्रमाण पेस गर्ने, कर लगायतको तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम दाखिला गर्ने एवम् कर वा रकम बुझाएको रसिद दिने लगायतका कर तथा गैर कर राजस्व सम्बन्धी काम कारबाही विद्युतीय माध्यमबाट गर्न सकिने व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ ।

५५. <u>आय ठेक्का सम्बन्धी व्यबस्था:</u> (१) नगरपालिकाद्वारा कर सङ्कलन गर्ने कार्यका लागि सामान्यतया ठेक्का बन्दोबस्त गरिने छैन ।

तर, जडीबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर तथा विज्ञापन करहरू सङ्कलन गर्न ठेक्का बन्दोबस्त नै गर्नुपर्ने अवस्थामा कार्यपालिकाको निर्णय गराई ठेक्का बन्दोबस्त गर्न सकिनेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिम सङ्कलन गर्ने सेवा शुल्क, दस्तुर र ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा जस्ता प्राकृतिक स्रोतको उत्पादन विक्रीको लागि कार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार एक आर्थिक वर्षको लागि आय ठेक्का बन्दोबस्त गरी सङ्कलन गर्न सक्नेछ ।

तर, आन्तरिक आय वृद्धि हुने देखिएमा वा पटक पटक ठेक्का बन्दोबस्त गर्दा प्रशासनिक दायित्व बढ्न जाने अवस्थामा कार्यपालिकाले निर्णय गरी बढीमा तीन वर्षसम्मको लागि एकै पटक ठेक्का बन्दोबस्त गर्न यस व्यवस्थाले बाधा परेको मानिने छैन ।

(३) यस दफा बमोजिमको आय ठेक्का दिँदा आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट मूल्य अभिवृद्धि कर दर्ता प्रमाण पत्र प्राप्त गरेका व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्ने गरी व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(४) नगरपालिकाले चालु आर्थिक वर्षको पहिलो चौमासिक भित्र आय ठेक्का बन्दोबस्त गरी ठेक्का सम्झौता कार्य सम्पन्न गरिसक्नु पर्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम हुने आय ठेक्का बन्दोबस्तका लागि आवश्यक बोलपत्र आव्हान, दरभाउ पत्र तथा डाँक बढाबढ, पट्टा कबुलियत, धरौटी, किस्ता र ठेक्का तोड्ने जस्ता कार्यविधिहरू नगरपालिकाले स्वीकृत गरेको कानुनमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

गौरीगङ्गा राजपत्र

५६. <u>कागजातको ढाँचा:</u> यो ऐन र यस ऐन अन्तरगत बनेको नियमावली वा कार्यविधि वा निर्देशिकामा उल्लेख नभएको वा नतोकिएको कुनै विवरण, ढाँचा, तरिका वा जानकारी सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न उपयुक्त देखिएमा कार्यपालिकाले आदेश वा सूचना जारी गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

५७. <u>सूचना तामेली रीत पुगेको मानिने:</u> (१) यस ऐन बमोजिम दिनु पर्ने म्याद, सूचना वा कागजात देहाय बमोजिम बुझाए वा पठाएमा सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझाएको वा दिइएको मानिनेछः

(क) सम्बन्धित व्यक्तिलाई नै बुझाएको,

(ख) निजको परिवारको उमेर पुगेको सदस्यलाई बुझाएको,

(ग) निजको कानुन व्यवसायी वा लेखापाल वा लेखा परीक्षकलाई बुझाएको,

(घ) नाबालिगको हकमा संरक्षक वा माथवर व्यक्तिलाई बुझाएको,

(ङ) कार्यालय, सङ्घ संस्था वा निकायको हकमा प्रबन्धक वा प्रशासकीय प्रमुख वा सो कार्यका लागि तोकिएको कर्मचारीलाई बुझाएको,

(च) करदाताको ठेगानामा हुलाकबाट रजिष्ट्रर् गरी पठाएको वा विद्युतीय माध्यमबाट सम्बन्धित पक्षको विद्युतीय ठेगानामा पठाएको,

(छ) सम्बन्धित व्यक्तिको घरदैलोमा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरुको रोहवरमा टाँस गरेको ।

(२) कर एकाइको अधिकृतको नाम र पद खुल्ने गरी दस्तखत गरिएको, कम्प्युटर प्रविधिबाट इनस्क्रीप्ट वा इनकोड गरिएको वा छाप लगाइ तामेली गरिएको वा दिइएको कागजातलाई रीतपूर्वकको कागजात मानिनेछ ।

५८. <u>कागजातको अभिलेख राख्ने:</u> (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको प्रत्येक व्यक्ति वा करदाताले देहाय बमोजिमका आवश्यक कागजातहरु सुरक्षित गरी राख्नु पर्नेछः

(क) यस ऐन बमोजिम नगरपालिकामा पेस गर्नुपर्ने कागजात र सोलाई पुस्टयाइँ गर्ने सूचना तथा कागजात,

(ख) कर निर्धारण गर्न सघाउ पुऱ्याउने कागजातहरु,

(ग) खर्च कट्टी गर्नुपर्ने भए सोलाई पुस्टयाइँ गर्ने कागजात ।

गौरीगङ्गा राजपत्र

(२) कार्यपालिकाले लिखित रूपमा सूचना जारी गरी अन्यथा तोकेकोमा बाहेक यस दफा बमोजिमका कागजातहरु सम्बन्धित आय वर्ष समाप्त भएको मितिले कम्तीमा पाँच वर्षको अवधिसम्म सुरक्षित राख्नु पर्नेछ ।

५९. **<u>कर अधिकृतको परिचयपत्रः</u>** कर एकाइमा काम गर्ने कर अधिकृत र अन्य कर्मचारीले काम गर्ने समयमा सेवाग्राहीले समेत सहज रूपमा देख्न सक्ने गरी परिचयपत्र लगाउने र कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा सम्बन्धित व्यक्तिलाई देखाउनु पर्नेछ ।

६०. <u>विभागीय कारबाही हुनेः</u> (१) कर अधिकृत वा कर प्रशासनसँग सम्बन्धित कुनै कर्मचारीले कर तिर्नु बुझाउनुपर्ने दायित्व भएको व्यक्ति वा करदातालाई हानी नोक्सानी पुऱ्याउने, करको दायित्व घटी बढी गर्ने, समान अवस्थामा कर दाताबिच असमान व्यवहार गर्ने, कुनै करदातालाई अनुचित फाइदा पुऱ्याउने वा करदाताबाट आफ्नो वा अरू कसैको निजी स्वार्थ पूर्ति गर्ने उद्देश्यले कुनै काम गरेमा वा कानुन बमोजिम गर्नुपर्ने काम समयमा नगरी दुख वा हैरानी दिएमा सम्बन्धित व्यक्तिले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उजुरी परेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक छानबिन गरी सम्बन्धित कर्मचारीको सेवा सम्बन्धी कानुन बमोजिम आफूलाई कारबाही गर्ने अधिकार भएको विषयमा आफूले विभागीय कारबाही गर्ने र कारबाही गर्ने अधिकार नभएको विषयमा विभागीय कारबाहीको लागि अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष पेस गर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम र कारबाही गर्दा प्रमाण नष्ट हुन सक्ने भएमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो कर अधिकृत वा अन्य कर्मचारीलाई सम्बन्धित सेवा सम्बन्धी कानुन बमोजिम निलम्बन गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम छानबिन गर्ने अवधिभर सो कर्मचारीलाई कर अधिकृतको जिम्मेवारीबाट अलग राखिने छ ।

(५) यस दफा बमोजिमको छानबिन गर्ने र कर अधिकृतको जिम्मेवारीबाट अलग राख्ने अवधि निजको सेवा सम्बन्धी कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा बाहेक तीन महिनाभन्दा बढी हुने छैन ।

६१. **<u>करदाता शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पर्नेः</u>** नगरपालिकाले राजश्व सङ्कलन कार्यलाई सहायता पुग्ने गरी करदाता शिक्षा सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

गौरीगंगा राजपत्र

६२. <u>पुरस्कृत गर्न सक्नेः</u>(१) नगरपालिकाले मापदण्ड निर्धारण गरी कुनै करदातालाई उत्कृष्ट करदाताको रूपमा प्रत्येक वर्ष पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइने पुरस्कारको स्वरूप, परिमाण वा सो सम्बन्धी अन्य व्यवस्था कार्यपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(३) कुनै करदाताले यस ऐन बमोजिम नगरपालिकालाई तिर्नु बुझाउनु पर्ने कर तथा गैर कर राजस्व रकम तिर्नु पर्ने रकमभन्दा कम बुझाएको वा राजस्व चुहावट गरेको सूचना दिएको आधारमा नगरपालिकालाई थप राजस्व प्राप्त हुन आएमा त्यसरी थप हुन आएको राजस्वको दश प्रतिशत रकम सूचना दिने व्यक्तिलाई नगद पुरस्कार दिइनेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम सूचना दिने व्यक्तिको विवरण गोप्य राखिनेछ ।

६३. <u>म्याद, हदम्याद गणनाः</u> यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि यस ऐन बमोजिम म्याद वा हदम्याद गणना गर्दा देहायको अवधि बाहेक गरी गणना गरिनेछः

(क) अदालतबाट स्थगन वा कर अधिकृत वा अन्य सरकारी निकायबाट रोक्का वा स्थगन भएको अवधि,

(ख) पुनरावेदन गरेकोमा पुनरावेदनको अन्तिम निर्णय भएको जानकारी प्राप्त नभए सम्मको अवधि ।

६४. <u>नियमावली, निर्देशिका वा कार्यविधि बनाउने अधिकारः</u>(१) यस ऐन बमोजिमको काम प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न नगर कार्यपालिकाले आवश्यक नियमावली स्वीकृत गरी लागू गर्न सक्नेछ ।

(२) नगर कार्यपालिकाले यो ऐन र उपदफा (१) अनुसारको नियमावलीको अधीनमा रही देहायको विषयमा छुट्टै कार्यविधि स्वीकृत गरी लागू गर्न सक्ने छः

(क) सम्पत्तिको पहिचान, विवरण सङ्कलन, अभिलेख प्रणाली, सम्पत्ति मूल्याङ्कन तथा कर असुली सम्बन्धी कार्यविधि ।

(ख) भूमि कर (मालपोत) लगाउने प्रयोजनका लागि जग्गाको वर्गीकरण, मूल्याङ्कन, कर निर्धारण, कर दाखिला, असुली प्रक्रिया आदिका लागि कार्यविधि ।

(ग) घर बहाल कर लगाउने प्रयोजनका लागि करदाता पहिचान र दर्ता, विवरण दाखिला, कर निर्धारण, कर दाखिला, असुली प्रक्रिया आदिका लागि कार्यविधि ।

गौरीगङ्गा राजपत्र

(घ) व्यवसाय कर लगाउने प्रयोजनका लागि व्यवसाय दर्ता, नवीकरण, कारोबारको विवरण दाखिला, कर निर्धारण, कर दाखिला, असुली प्रक्रिया आदिका लागि कार्यविधि ।

६५. <u>वाधा अड्काउ फुकाउने अधिकारः</u> (१) यस ऐनको कार्यान्वयनको सिलसिलामा कुनै बाधा अड्काउ परेमा त्यस्तो वाधा अड्काउ फुकाउन कार्यपालिकाले आदेश जारी गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कार्यपालिकाले जारी गरेको आदेश यसै ऐनमा उल्लेख भए सरह मानिनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम आदेश जारी गर्ने अधिकारको प्रयोग गर्दा यस ऐनमा उल्लिखित मूलभूत कुरालाई असर नपर्ने गरी गर्नु पर्नेछ ।

६६. <u>बचाउः</u> यो ऐन लागू हुनु पूर्व नगरपालिकाले लगाएका कर तथा गैर कर तथा सोसँग सम्बन्धित भए गरेका कामकारबाहीहरु यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

आज्ञाले
हरिदत्त भट्ट
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

गौरीगंगा राजपत्र